

4. Задерейко С. Ю. Особливості приватизації в Україні /С.Ю.Задерейко// Науковий вісник НУБіП. Серія : Право. – 2012. – Вип. 173(3). – С. 168-173. – [електронний ресурс]. – режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvpau_prav_2012_173%283%29_25
5. Звіти фонду державного майна. – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.spfu.gov.ua/ua/documents/docs-list/spf-reports.html>

Євгеній Юрійович Храпач – студент I курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Людмила Анатоліївна Парфентій** – доцент кафедри
соціально-економічних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук

КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ЗАПОБІГАННЯ ЕКОНОМІЧНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

На даний час економіка України перебуває у стані стрімкого зростання економічної злочинності. Економічні злочини являють собою суттєву небезпеку для суспільства не лише через значну поширеність і різноманітність проявів злочинної економічної діяльності, але й через соціально небезпечний характер цих діянь. Відтак, зростання рівня злочинності у державі, і зокрема у сфері економіки, потребує розроблення та реалізації державних програм боротьби з економічною злочинністю.

Так, у 2017 році було зареєстровано 30,5% економічних злочинів на підприємствах державної форми власності, 6,7% – на підприємствах приватної форми власності та 24,2% – на підприємствах колективної форми власності, що заподіяло збитків від загального доходу відповідно 30,5%, 2,5% та 25%.

Це важливе питання, від вирішення якого залежить безпека економічної сфери держави, неодноразово досліджували в наукових роботах представники як господарсько-правового напрямку, так і інших наук, а саме: М. Ю. Бездольний, Д. Г. Заброда, Ю. П. Мірошник, С. С. Рогульський, О. В. Терещук, Р. М. Тучак і ін. Вони дійшли висновку, що потрібен єдиний механізм формування та коректування державних програм боротьби з економічною злочинністю з метою забезпечення високої ефективності реалізації цих програм [1].

У науковій літературі запропоновано три етапи вирішення даної проблеми.

На першому етапі напрацювання програми боротьби з економічною злочинністю слід виявити причини зростання її масштабів, що зумовлюють відповідні проблеми в забезпеченні економічного порядку.

На другому етапі відповідно до виявлених причин (проблем правопорядку) слід сформулювати завдання з їх усунення.

Третій етап полягає у визначенні альтернативних засобів з виконання цих завдань і виборі найкращої альтернативи. Для забезпечення вимог конкретності, адресності й можливості контролю виконання визначаються не лише заходи, але і їх виконавці (відповідальні за виконання), строки та способи виконання [2].

Сукупність відповідних заходів з визначенням їх виконавців і відповідальних за виконання, строків, місця та способу виконання становитиме державну програму боротьби з економічною злочинністю.

На нашу думку, зростання рівня економічної злочинності зумовлене не лише неукомплектованістю штату, недостатнім рівнем фінансування та технічного оснащення правоохоронних органів, як зазвичай наголошують. Про це, зокрема, свідчить і вітчизняний досвід боротьби з економічною злочинністю, і аналогічний досвід західних держав. Збільшення чисельності каральних органів, удосконалення технічних засобів боротьби з економічною злочинністю не завжди корелює зі зменшенням її масштабів. Крім того, навіть при суттєвому збільшенні фінансування на утримання правоохоронних органів, їх чисельності та оснащеності рівень економічної злочинності зростає, вона набуває ще більших масштабів. Не є вирішальним фактором і недостатня юридична відповідальність або суворість покарання [3].

Тому необхідним є не посилення каральних заходів, а підвищення ефективності їх застосування саме в економічній сфері. На думку практиків, відповідно до принципів відновлюваного, компенсаційного правосуддя доцільно здійснювати декриміналізацію певних економічних злочинів, просувати їх у сферу відшкодування збитків, завданих відповідними злочинними діями [2].

Але це лише один напрям боротьби з економічною злочинністю. Другий напрям обумовлюється причинами економіко-юридичного (господарсько-правового) характеру. Так, матеріальні інтереси різних соціальних груп населення країни достатньо не враховані, а отже, належним чином і не врегульовані. Економічна злочинність є свого роду реакцією підприємців на недостатнє врахування їх життєво важливих матеріальних інтересів [4].

Отже, механізм формування державних програм боротьби з економічною злочинністю повинен бути не статичним, а динамічним. Тобто має постійно здійснюватися моніторинг стану господарського правопорядку, оцінюватися його рівень і при зростанні масштабів економічної злочинності необхідно виявляти причини цього явища та вносити відповідні корективи до завдань державних програм боротьби з економічною злочинністю та засобів їх виконання.

Література

1. Заброда Д. Г. Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією (адміністративно-правовий аспект) : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Заброда Д. Г. – К., 2005. – С. 41-48.
2. Кальман О. Г. Стан і головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні та практичні проблеми : монографія / О. Г. Кальман. – Х. : Гімназія, 2013. – 352 с.
3. Криміналізація економіки України: сучасний стан, тенденції, напрями протидії / О. Джужа, С. Чернявський // Право України. – 2015. – № 12. – С. 35–40.
4. Тіньові фінансові операції: види та шляхи запобігання / В. В. Шелест // Актуал. пробл. економіки. – 2014. – № 3. – С. 190–195.

Анастасія Андріївна Шамония – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Вячеслав Ксенофонович Васенко** –
професор кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ ІСНУВАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

У сучасному світі з проблемою тінізації економічних процесів ведуть боротьбу майже всі країни. Обсяги тіньового сектору в економічно розвинутих країнах світу утримуються на рівні, що не має суттєвого впливу на соціально-економічні процеси у суспільстві (5–12% ВВП). При розмірах тіньового сектору у 30% ВВП настає критична межа, перевищення якої свідчить про функціонування у країні відтворювальної системи тіньових економічних відносин.

За твердженням експертів МВФ, питома вага тіньової економіки підвищується на ранніх етапах переходу до ринку, однак потім починає знижуватися з прогресом реформ та скороченням корупції в органах державної влади. Хоч мають місце й інші приклади. Так, у Білорусі та Узбекистані, де питома вага тіньового сектору відповідно становить 19,3% і 6,5% ВВП, ринкові реформи здійснювалися повільно, проте завдяки державному втручання, запровадженню обмежень і санкціям фактично вдалося обмежити зростання тіньової економіки.

На думку більшості експертів з цієї проблеми, найвищими темпами тіньова економіка в Україні розвивалася у 1994–1998 роках, коли її обсяги сягали 65% офіційного ВВП. На той час тіньовий сектор охопив більшу частину промислового виробництва, особливо паливно-енергетичного комплексу, сільського господарства, приватизації. Характерною ознакою